

LEGE **cu privire la avocatul poporului**

Confirmînd adeziunea la Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, alte acte juridice internaționale cu privire la drepturile omului, luînd în considerare că, în conformitate cu Statutul O.N.U., statul este obligat să stimuleze respectarea drepturilor și libertăților omului, ținînd cont de necesitatea de a garanta tuturor persoanelor pe teritoriul Republicii Moldova dreptul la apărarea drepturilor și libertăților lor,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică

Capitolul I. **DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Activitatea avocatului poporului

(1) Activitatea avocatului poporului este menită să asigure garantarea respectării drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, organizații și întreprinderi, indiferent de forma de organizare și tipul de proprietate, organizațiile necomerciale și persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.

(2) Avocatul poporului contribuie la apărarea drepturilor omului prin prevenirea încălcării acestora și repunerea în drepturi a omului, perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor omului, colaborarea internațională în domeniul drepturilor omului, informarea populației în domeniul drepturilor omului și a mecanismelor de apărare a acestora prin aplicarea procedeeleor reglementate de prezenta lege.

(3) Activitatea avocatului poporului și a persoanelor care activează sub autoritatea sa este publică.

Articolul 2. Garanții de independență

(1) În exercițiul mandatului, avocatul poporului este independent față de deputați, Președintele Republicii Moldova, Guvern, autoritățile publice și persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.

(2) Avocatul poporului se călăuzește de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege, de alte legi, precum și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(3) În activitatea sa, avocatul poporului se ghidează de principiile legalității, egalității, imparțialității, transparenței, echității sociale, democrației, umanismului, accesibilității, și se conduce de conștiința personală și normele de moralitate.

(4) Avocatul poporului nu poate fi supus nici unui mandat imperativ sau reprezentativ. Nimeni nu poate obliga avocatul poporului la supunerea față de instrucțiunile sau dispozițiile sale.

(5) Imixtiunea în activitatea avocatului poporului cu scopul de a influența deciziile acestuia asupra unor sesizări concrete, ignorarea intenționată de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a sesizărilor și neîndeplinirea intenționată a recomandărilor avocatului poporului, precum și împiedicarea sub oricare altă formă a activității acestuia atrag după sine răspundere în conformitate cu legislația.

Articolul 3. Inviolabilitatea avocatului poporului

(1) Personalitatea avocatului poporului este inviolabilă pe toată durata mandatului.

(2) Inviolabilitatea avocatului poporului se extinde asupra locuinței și localului său de serviciu, asupra mijloacelor de transport și de telecomunicație folosite de el, asupra corespondenței, documentelor și averii personale.

(3) Avocatul poporului nu poate fi persecutat sau tras la răspundere pentru acțiunile sau opiniile exprimate în exercitarea mandatului.

(4) Avocatul poporului poate fi tras la răspundere penală sau contravențională, poate fi reținut, arestat, percheziționat, supus controlului personal doar cu informarea prealabilă a Parlamentului, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă.

(5) Urmărirea penală împotriva avocatului poporului poate fi pornită doar de către Procurorul General.

Capitolul II. STATUTUL AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 4. Mandatul avocatului poporului

(1) Avocatul poporului este numit în funcție de către Parlament pentru un mandat de 7 ani. Nici o persoană nu poate îndeplini funcția de avocat al poporului două mandate consecutive.

(2) Avocatul poporului exercită funcție de demnitate publică.

(3) În cazul încetării mandatului avocatului poporului în temeiurile prevăzute la art.13, în cel mult 3 luni se numește un nou avocat al poporului.

(4) Avocatul poporului continuă să se afle în exercițiul funcțiunii pînă la preluarea funcției de către succesorul său, cu excepția cazului de încetare a mandatului înainte de termen sau de revocare din funcție în temeiurile prevăzute la art.13.

Articolul 5. Condiții de eligibilitate

(1) Avocat al poporului poate fi persoana care:

a) deține cetățenia Republicii Moldova și este domiciliat permanent pe teritoriul ei cel puțin 5 ani;

b) are capacitate deplină de exercițiu;

c) are o vechime în muncă în domeniul juridic sau o activitate recunoscută în domeniul apărării drepturilor omului de cel puțin 10 ani;

d) se bucură de o reputație ireproșabilă;

e) cunoaște limba de stat.

(2) Se consideră că nu are reputație ireproșabilă, în sensul alin. (1), și nu poate candida la funcția de avocat al poporului persoana care:

a) are antecedente penale, inclusiv stinse, pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni sau a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de grațiere;

b) a fost concediată din motive compromițătoare sau a fost eliberată, din aceleași motive, din funcțiile deținute anterior.

Articolul 6. Selectarea candidaților la funcția de avocat al poporului

(1) Pentru selectarea candidatului la funcția de avocat al poporului, se instituie o comisie parlamentară specială din membri ai Comisiei drepturile omului și relații interetnice și Comisiei juridice, numiri și imunități care organizează un concurs public.

(2) Informația despre organizarea și desfășurarea concursului, cerințele față de candidați, actele necesare a fi prezentate se plasează pe pagina web a Parlamentului și în mijloacele de informare în masă cu cel puțin 30 de zile înainte de data desfășurării concursului.

(3) Procedura de organizare și desfășurare a concursului se bazează pe următoarele principii:

a) competiția deschisă, prin asigurarea accesului liber de participare la concurs a oricărei persoane care întrunește condițiile stabilite de lege;

b) asigurarea transparenței, prin punerea la dispoziția tuturor celor interesați a informațiilor referitoare la modul de desfășurare a concursului;

c) tratamentul egal, prin aplicarea în mod nediscriminatoriu a criteriilor de selectare și a condițiilor de desfășurare a concursului în raport cu toți candidații.

(4) Curriculum vitae a candidaților care doresc să participe la concurs se plasează pe pagina web a Parlamentului pentru consultarea publicului.

(5) Concursul se consideră valabil dacă la el participă cel puțin trei candidați, ținând cont de asigurarea echilibrului de gen și de reprezentarea grupurilor etnice și minoritare din societate. În cazul în care nu au fost depuse suficiente solicitări pentru participare la concurs sau candidații nu întrunesc cerințele stabilite de prezenta lege, se anunță concurs repetat care se organizează în termen de 30 de zile. Concursul repetat se consideră valabil dacă la el participă cel puțin 1 candidat.

(6) Comisia parlamentară specială organizează dezbateri publice cu participarea reprezentanților societății civile și a tuturor candidaților care întrunesc cerințele stabilite de prezenta lege.

(7) Concursul pentru selectarea candidatului la funcția de avocat al poporului se organizează în decursul ultimelor trei luni a mandatului avocatului poporului desemnat anterior.

(8) Informația privind rezultatele concursului se publică în mijloacele de informare în masă și se plasează pe pagina web a Parlamentului.

Articolul 7. Procedura de numire în funcție

(1) În urma desfășurării concursului, Comisia parlamentară specială selectează candidații care corespund condițiilor de eligibilitate, pe care îi prezintă în Plenul Parlamentului. Pentru fiecare candidat se întocmește un aviz argumentat.

(2) Se numește în funcția de avocat al poporului candidatul care a obținut votul a 2/3 din deputații aleși.

(3) În cazul în care nu s-a întrunit numărul necesar de voturi, candidaturile se prezintă repetat, iar în funcția de avocat al poporului este numit candidatul care a obținut votul majorității deputaților aleși.

Articolul 8. Jurământul avocatului poporului

(1) La intrarea în funcție, avocatul poporului depune în plenul Parlamentului următorul jurământ:

„Jur să apăr drepturile și libertățile omului, să îndeplinesc cu bună-credință și imparțialitate atribuțiile de avocat al poporului, călăuzindu-mă de Constituția Republicii Moldova, legile și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, de principiile legalității, egalității, transparenței, echității sociale, democrației, umanismului, accesibilității după cum îmi dictează conștiința”.

(2) Mandatul avocatului al poporului începe din momentul depunerii jurământului.

Articolul 9. Incompatibilități la exercitarea funcției

(1) Funcția avocatului poporului este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată retribuită, cu excepția activității didactice, științifice sau de creație.

(2) Avocatul poporului nu are dreptul să desfășoare activitate politică sau să fie membru al vreunui partid politic.

(3) În decurs de 10 zile de la data depunerii jurământului, avocatul poporului este obligat să înceteze orice activitate incompatibilă cu statutul său și să întrerupă apartenența sa la oricare partid politic.

Articolul 10. Drepturile avocatului poporului

(1) În exercitarea mandatului său, avocatul poporului are dreptul:

a) să fie primit în audiență de către Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului, Prim-ministru în afara orelor de audiență;

b) să fie primit în audiență de către conducători și alte persoane cu funcții de răspundere ale autorităților publice, instituțiilor, organizațiilor și întreprinderilor, comisariatelor de poliție și locurilor de detenție din cadrul acestora, instituțiilor penitenciare, izolatoarelor de urmărire penală, unităților militare, centrelor de plasament al migranților sau al solicitanților de azil, instituțiilor care acordă asistență socială, medicală sau psihiatrică, școlilor speciale pentru minori cu devieri de comportament și ale altor instituții similare;

c) să asiste și să ia cuvântul la ședințele Parlamentului, Guvernului, Curții Constituționale, Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor;

d) să prezinte Parlamentului sau Guvernului recomandări în vederea perfecționării legislației în domeniul asigurării drepturilor și libertăților omului;

e) să verifice respectarea și exercitarea conformă de către autoritățile și publice, organizațiile și întreprinderile, indiferent de forma de organizare și tipul de proprietate, organizațiile necomerciale, persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a competențelor sale privind respectarea drepturilor și libertăților omului;

f) să prezinte autorităților și instituțiilor publice obiecțiile și recomandările sale de ordin general referitoare la asigurarea drepturilor și libertăților omului;

g) să colaboreze cu mijloacele de informare în masă, precum și cu instituții și organizații internaționale și regionale care activează în domeniul protecției drepturilor omului, prin furnizarea de informații, ori depunerea de concluzii la solicitarea acestor instituții sau din proprie inițiativă.

(2) În procesul examinării sesizărilor și controlului din oficiu al semnalelor despre încălcarea drepturilor și libertăților omului, precum și la efectuarea vizitelor preventive în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate, avocatul poporului este în drept:

a) să aibă acces liber la toate autoritățile publice, să asiste la ședințele subdiviziunilor lor, inclusiv la ședințele organelor colegiale ale acestora;

b) să aibă acces liber în instituții, organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate, organizații necomerciale, în comisariate de poliție și locurile de detenție din cadrul acestora, în instituții penitenciare, în izolatoare de urmărire penală, în unități militare, în centre de plasament al imigranților sau al solicitanților de azil, în instituții care acordă asistență socială, medicală sau psihiatrică, în școli speciale pentru minori cu devieri de comportament și în alte instituții similare;

c) să aibă acces nelimitat la orice informație privind tratamentul și condițiile de detenție ale persoanelor private de libertate;

d) să solicite și să primească de la autoritățile publice, de la persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile informațiile, documentele și materialele necesare pentru exercitarea atribuțiilor, inclusiv informațiile oficiale cu accesibilitate limitată și informațiile atribuite la secret de stat în condițiile legii;

e) să invite pentru audieri și să primească explicații de la persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile informațiile necesare pentru elucidarea circumstanțelor sesizării;

f) să solicite instituțiilor de stat competente efectuarea expertizei judiciare, constatărilor tehnico-științifice și medico-legale și prezentarea raportului de expertiză sau a procesului-verbal privind imposibilitatea întocmirii unui asemenea raport;

g) să aibă întrevederi nelimitate și convorbiri personale, fără martori, iar în caz de necesitate, prin intermediul traducătorului, cu persoana aflată în locurile specificate la lit. b), precum și cu oricare altă persoană care, în opinia sa, ar putea oferi informații relevante;

h) să solicite concluziile instituțiilor competente referitoare la respectarea drepturilor și libertăților omului în cazul în care informațiile ce constituie obiect al sesizării oferă suficiente temeiuri pentru a presupune lezarea drepturilor garantate de Constituția Republicii Moldova și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

i) să facă publice rezultatele examinării sesizărilor privind încălcarea drepturilor și libertăților omului.

(3) În sensul prezentei legi, prin privare de libertate se înțelege orice formă de plasare a persoanei într-un loc de detenție de stat sau privat, la ordinul oricărui organ judiciar, administrativ sau al altui organ, în calitate de pedeapsă, sancțiune, măsură procesuală de constrângere, măsură de siguranță, precum și ca rezultat al dependenței față de o îngrijire acordată sau în baza oricărui alt motiv, loc pe care persoana respectivă nu are dreptul să-l părăsească din proprie inițiativă.

Articolul 11. Obligațiile avocatului poporului

(1) Avocatul poporului este obligat:

a) să respecte Constituția Republicii Moldova, legile și tratatele internaționale din domeniul drepturilor și libertăților omului, să-și exercite atribuțiile în conformitate cu prezenta lege;

b) să garanteze nedivulgarea secretului de stat și a altor informații și date ocrotite de lege;

c) să nu divulge informațiile confidențiale, precum și datele cu caracter personal, care i-au fost comunicate în cadrul activității sale, decît cu consimțămîntul persoanei la care acestea se referă;

d) să se abțină de la orice acțiuni neconforme cu statutul pe care îl deține.

(2) La numirea în funcție și ulterior în fiecare an, avocatul poporului este obligat să depună, în condițiile legii, declarația cu privire la venituri și proprietate și declarația de interese personale.

(3) Încălcarea obligațiilor menționate la alin.(1) și (2) poate constitui temei pentru revocarea avocatului poporului.

Articolul 12. Protecția de stat și garanțiile sociale

(1) Avocatul poporului, membrii familiei lui și averea lor se află sub protecția statului. La cererea avocatului poporului, organele afacerilor interne sînt obligate să ia măsurile de rigoare pentru asigurarea securității lui și a membrilor familiei sale, integrității bunurilor acestora.

(2) Viața și sănătatea avocatului poporului sînt supuse asigurării de stat obligatorii de la bugetul de stat în sumă egală cu suma mijloacelor lui bănești de întreținere pe 15 ani.

(3) Prejudiciul material cauzat în legătură cu activitatea de serviciu a avocatului poporului prin deteriorarea sau nimicirea bunurilor acestuia, a bunurilor membrilor lui de familie sau ale rudelor apropiate se repară integral de la bugetul de stat.

(4) Salarizarea avocatului poporului se realizează în condițiile și în modul stabilit de Legea nr. 355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

(5) Avocatul poporului beneficiază de garanțiile sociale stabilite în Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

Articolul 13. Încetarea mandatului avocatului poporului

- (1) Mandatul avocatului poporului încetează în caz de:
- a) demisie;
 - b) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;
 - c) revocare;
 - d) incompatibilitate;
 - e) imposibilitatea de a-și îndeplini atribuțiile mai mult de 4 luni consecutive din cauza stării de sănătate, confirmată prin certificatul medical;
 - f) pronunțarea unei sentințe irevocabile de condamnare;
 - g) deces.

(2) Temeiurile prevăzute la alin. (1) lit. a)-b) și lit. d)-g) se constată în ședință plenară a Parlamentului în baza raportului Comisiei drepturile omului și relații interetnice, prin adoptarea unei hotărâri în care se ia act de apariția cauzei ce determină încetarea mandatului.

(3) Revocarea din funcție a avocatului poporului ca urmare a încălcării obligațiilor sale, prevăzute la art. 11 alin (1) și (2), poate fi înaintată de cel puțin 20 de deputați. Hotărârea privind revocarea din funcție, se adoptă cu votul a 2/3 din deputații aleși.

Capitolul III.

AVOCATUL PENTRU PROTECȚIA DREPTURILOR COPIILOR

Articolul 14. Avocatul pentru protecția drepturilor copiilor

(1) Avocatul poporului este asistat în activitatea sa de un adjunct specializat în protecția drepturilor copilului (în continuare - avocatul pentru protecția drepturilor copilului).

(2) Avocatul pentru protecția drepturilor copilului exercită funcție de demnitate publică și dispune de drepturile și obligațiile prevăzute în prezenta lege.

(3) Poate fi avocat pentru protecția drepturilor copilului persoana care întrunește condițiile prevăzute la art. 5.

(4) Avocatul pentru protecția drepturilor copilului este numit în funcție de către Parlament cu votul majorității deputaților aleși, la propunerea avocatului poporului, în urma desfășurării unui concurs. Condițiile și modalitatea de desfășurare a concursului sunt stabilite de avocatul poporului cu respectarea prevederilor art. 6 alin. (2) și (3).

(5) Activitatea avocatului pentru protecția drepturilor copilului încetează în condițiile art. 13. Revocarea din funcție a avocatului pentru protecția drepturilor copilului se adoptă de Parlament la inițiativa avocatului poporului cu votul majorității deputaților aleși.

(6) Avocatul pentru protecția drepturilor copilului se numește pe durata mandatului avocatului poporului, la cel mult două luni după numirea avocatului poporului.

(7) Avocatul pentru protecția drepturilor copilului poate fi urmărit și atras la răspundere penală pentru fapte, altele decât cele prevăzute la art. 3 alin. (3), poate fi

reținut, percheziționat sau arestat cu informarea avocatului poporului, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă.

(8) Avocatul pentru protecția drepturilor copilului se bucură de protecție de stat și garanții sociale în conformitate cu prevederile art.12.

Articolul 15. Atribuțiile avocatului pentru protecția drepturilor copiilor

(1) Avocatul pentru protecția drepturilor copilului își exercită exclusiv atribuțiile pentru garantarea respectării drepturilor și a libertăților copilului și realizării, la nivel național, de către autoritățile publice, de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile, a prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.

(2) Avocatul pentru protecția drepturilor copilului este obligat să acorde protecție și asistență copilului și la cererea acestuia, fără acordul părinților sau reprezentanților legali.

(3) În vederea garantării drepturilor și libertăților copilului, avocatul pentru protecția drepturilor copilului poate asista copilul aflat în dificultate sau în situații de risc, chiar în lipsa informării sau acordului părinților sau reprezentanților legali.

(4) Avocatul pentru protecția drepturilor copilului desfășoară acțiuni prevăzute de lege și din proprie inițiativă, cooperând, în acest scop, cu cetățenii, organizațiile necomerciale sau instituțiile și autoritățile publice cu activitate în domeniu.

(5) Avocatul pentru protecția drepturilor copilului decide asupra sesizărilor privind încălcarea drepturilor sau libertăților copiilor, și solicită autorităților publice și persoanelor cu funcții de răspundere încetarea încălcării acestora.

(6) În scopul apărării drepturilor și libertăților copilului, avocatul pentru protecția drepturilor copilului poate înainta acțiuni în instanțele judecătorești.

(7) În activitatea sa avocatul pentru protecția drepturilor copilului este asistat de o direcție specializată în cadrul Oficiului avocatului poporului.

(8) În calitate de adjunct al avocatului poporului, avocatul pentru protecția drepturilor copilului, asigură îndeplinirea atribuțiilor avocatului poporului pe perioada absenței acestuia.

Capitolul IV.

TRIBUȚIILE AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 16. Atribuțiile avocatului poporului

În exercitarea mandatului, avocatul poporului îndeplinește următoarele atribuții principale:

a) recepționează și examinează sesizările persoanelor cu privire la încălcarea drepturilor și libertăților omului și remite, în termenele stabilite, un răspuns în scris petiționarului în privința sesizării depuse;

b) prezintă autorităților și/sau persoanelor responsabile propuneri și recomandări privind repunerea în drepturi a persoanelor în privința cărora s-a constatat încălcarea drepturilor și libertăților omului;

- c) contribuie la soluționarea pe cale amiabilă a conflictelor între autoritățile publice și petiționari;
- d) prezintă propuneri și recomandări de perfecționare a legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului;
- e) înaintează sesizări către Curtea Constituțională;
- f) îndeplinește și alte atribuții în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Articolul 17. Competența de examinare a sesizărilor

(1) Avocatul poporului examinează sesizările cetățenilor Republicii Moldova, cetățenilor străini și apatrizilor care locuiesc permanent sau se află temporar pe teritoriul țării, denumiți în continuare petiționari, ale căror drepturi și libertăți au fost încălcate în Republica Moldova.

(2) Avocatul poporului nu substituie prin competențele sale organele de drept și instanțele judecătorești și nu examinează sesizările, modul de examinare al cărora este prevăzut de codul penal, codul de procedură penală, codul civil, codul de procedură civilă, codul contravențional, legislația muncii.

(3) Avocatul poporului examinează sesizările privind deciziile sau acțiunile (inacțiunile) autorităților publice, organizațiilor și întreprinderilor, indiferent de tipul de proprietate, organizațiilor necomerciale și persoanelor cu funcții de răspundere de toate nivelurile care, conform opiniei petiționarului, au încălcat drepturile și libertățile sale.

(4) Avocatul poporului nu examinează sesizările privind acțiunile/inacțiunile Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului Republicii Moldova și Prim-ministrului Republicii Moldova.

Articolul 18. Condițiile sesizării avocatului poporului

(1) Sesizarea adresată avocatului poporului se depune pînă la expirarea unui an din ziua încălcării presupuse a drepturilor sau libertăților petiționarului sau din ziua cînd petiționarul a aflat despre presupusa încălcare.

(2) Sesizările sînt prezentate avocatului poporului în scris, personal sau prin poștă, fax, e-mail sau alt mijloc de comunicare, în limba de stat sau într-o altă limbă de circulație pe teritoriul Republicii Moldova.

(3) Sesizarea adresată avocatului poporului din partea unei persoane aflate într-un loc de detenție nu se supune controlului de administrația respectivului loc de detenție și se expediază destinatarului în decurs de 24 de ore.

(4) Sesizările adresate avocatului poporului sînt scutite de taxa de stat.

Articolul 19. Conținutul sesizării

- (1) În sesizarea adresată avocatului poporului se indică:
 - a) numele, prenumele și adresa petiționarului;
 - b) semnătura petiționarului;
 - c) autoritatea sau persoana cu funcții de răspundere în rezultatul acțiunilor sau inacțiunilor căreia a avut loc încălcarea drepturilor sau libertăților, în cazul în care se cunoaște.

(2) În cazul în care motivele invocate în sesizare au constituit obiect al examinării de către alte autorități, la sesizarea adresată avocatului poporului se anexează și copiile răspunsurilor respectivelor autorități.

(3) Dacă sesizarea nu corespunde cerințelor specificate la alin. (1), ea se restituie fără examinare.

Articolul 20. Primirea spre examinare a sesizărilor

(1) După recepționarea sesizării, avocatul poporului este în drept:

a) să accepte sesizarea spre examinare;

b) să restituie sesizarea fără examinare, explicînd petiționarului procedura pe care acesta este în drept să o folosească pentru a-și apăra drepturile și libertățile;

c) să remită sesizarea organelor competente pentru a fi examinată în conformitate cu Legea cu privire la petiționare.

(2) În termen de 10 zile de la data recepționării sesizării, avocatul poporului înștiințează petiționarul că sesizarea lui este acceptată spre examinare sau este remisă organelor competente. În cazul în care sesizarea este restituită fără examinare, în mod obligatoriu se indică motivele restituirii.

(3) Refuzul de a accepta sesizarea spre examinare nu poate fi atacat.

(4) Sesizarea repetată în privința aceluiași persoane și aceluiași fapte se acceptă spre examinare numai în cazul apariției unor circumstanțe noi.

Articolul 21. Sesizarea din oficiu a avocatului poporului

(1) În cazul cînd există informații veridice privind încălcarea în masă sau gravă a drepturilor și libertăților omului, în cazurile de o importanță socială deosebită sau în cazul cînd este necesar de a apăra interesele unor persoane ce nu pot folosi de sine stătător mijloacele juridice de apărare, avocatul poporului este în drept să acționeze din proprie inițiativă, luînd, în limitele competenței sale, măsurile corespunzătoare.

(2) În cazul în care se constată încălcări în masă sau grave ale drepturilor și libertăților omului, avocatul poporului poate solicita prezentarea unui raport la una din ședințele Parlamentului sau Guvernului, precum și să propună instituirea unor comisii speciale care să cerceteze aceste fapte.

Articolul 22. Modul de examinare a sesizărilor

(1) La examinarea sesizărilor avocatul poporului este în drept să solicite concursul autorităților și persoanelor cu funcții de răspundere în vederea organizării controlului circumstanțelor care urmează a fi elucidate în scopul verificării faptelor expuse în sesizare. Controlul nu poate fi încredințat autorității sau persoanei cu funcții de răspundere ale cărei decizii sau acțiuni (inacțiuni) sînt contestate.

(2) Persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile sînt obligate să prezinte avocatului poporului materialele, documentele și informațiile solicitate în legătură cu exercitarea atribuțiilor acestuia, în cel mult 10 zile de la data solicitării, dacă în solicitare nu se prevede un alt termen.

(3) Avocatul poporului depune toată diligența pentru a soluționa sesizările prin concilierea părților și căutarea unei soluții reciproc acceptabile. Concilierea

poate avea loc la orice etapă de examinare a sesizării și, la solicitarea părților, se poate finaliza prin semnarea unui acord de conciliere. Concilierea părților constituie temei pentru încetarea procesului de examinare a sesizării.

(4) Avocatul poporului informează petiționarul despre acțiunile întreprinse în legătură cu examinarea sesizării în cel mult 30 de zile de la data recepționării acesteia.

(5) Dacă, în urma examinării sesizării, s-a constatat că faptele expuse în ea nu s-au adevărat și drepturile sau libertățile petiționarului nu au fost încălcate, avocatul poporului ia o decizie argumentată privind respingerea sesizării.

(6) Decizia de respingere a sesizării nu poate fi atacată.

Articolul 23. Recomandările avocatului poporului

(1) În situațiile în care se constată unele încălcări ale drepturilor sau libertăților petiționarului, avocatul poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcții de răspundere ale cărei decizii sau acțiuni (inacțiuni), după părerea sa, încalcă drepturile și libertățile omului un aviz care va conține recomandări privind măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru repunerea imediată în drepturile încălcate a petiționarului și aduce la cunoștința petiționarului acțiunile sale.

(2) În activitatea sa de prevenire a torturii și a altor tratamente și pedepse crude, inumane sau degradante, avocatul poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcție de răspundere corespunzătoare recomandările sale în vederea ameliorării comportamentului față de persoanele private de libertate, a condițiilor de detenție și a prevenirii torturii.

(3) Autoritatea sau persoana cu funcții de răspundere care a primit avizul este obligată să-l examineze în termen de o lună și să comunice avocatului poporului în scris despre măsurile luate.

(4) În cazul în care avocatul poporului nu este de acord cu măsurile întreprinse, el este în drept să se adreseze unui organ ierarhic superior pentru luarea măsurilor corespunzătoare în vederea executării recomandărilor cuprinse în avizul său și/sau să informeze opinia publică, inclusiv să divulge numele persoanelor autorizate să acționeze în numele acelei autorități.

Articolul 24. Acțiunile procesuale ale avocatului poporului

(1) În baza rezultatelor examinării sesizării, avocatul poporului este în drept:

a) să adreseze în instanța de judecată o cerere în apărarea intereselor petiționarului ale cărui drepturi și libertăți fundamentale au fost încălcate;

b) să intervină pe lângă autoritățile corespunzătoare cu un demers pentru intentarea unui proces disciplinar sau penal în privința persoanei cu funcții de răspundere care a comis încălcări ce au generat lezarea considerabilă a drepturilor și libertăților omului;

c) să intenteze proces contravențional împotriva persoanelor care au săvârșit contravenția prevăzută la art. 320 din Codul contravențional ;

d) să sesizeze persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile asupra cazurilor de neglijență în serviciu, de încălcare a eticii de serviciu, de tergiversare și birocratism.

(2) Avocatul poporului este în drept să înainteze o acțiune în instanța de judecată în legătură cu faptele depistate de încălcare în masă sau gravă a drepturilor și libertăților omului. Cererea de chemare în judecată depusă de către avocatul poporului este scutită de taxa de stat.

(3) Avocatul poporului poate interveni în proces pentru a depune concluzii în vederea apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor.

Articolul 25. Sesizarea Curții Constituționale

Avocatul poporului are dreptul să sesizeze Curtea Constituțională în vederea controlului constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, care vizează drepturile și libertățile fundamentale ale omului .

Articolul 26. Perfecționarea legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului

În scopul perfecționării legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului, avocatul poporului:

a) prezintă subiecților cu drept de inițiativă legislativă propuneri și recomandări de perfecționare a legislației în vederea eliminării cauzelor și condițiilor ce creează premise pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului;

b) expune opinia asupra proiectelor de acte normative care vizează direct sau indirect drepturilor și libertăților omului elaborate de către autoritățile publice competente la solicitarea acestora sau din proprie inițiativă;

c) se expune asupra compatibilității legislației cu instrumentele juridice internaționale în domeniul drepturilor omului.

Articolul 27. Informarea populației despre mecanismele de apărare a drepturilor omului

(1) Avocatul poporului desfășoară activități de informare a populației prin:

a) sensibilizarea societății în vederea respectării drepturilor și libertăților omului și participarea la programe radio și televizate pentru asigurarea promovării acestora;

b) mediatizarea cazurilor de încălcare a drepturilor și libertăților omului;

c) familiarizarea cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților omului;

d) contribuirea la consolidarea educației populației în domeniul drepturilor și libertăților omului și participarea la elaborarea programelor educaționale formale și nonformale.

(2) Avocatul poporului întocmește și difuzează în rîndul populației materiale informative despre drepturile omului, colaborează cu organizațiile necomerciale naționale și internaționale care practică activitate de apărare a drepturilor omului, precum și cu mijloacele mass-media.

Articolul 28. Raportarea privind respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului

(1) Pînă la data de 15 martie a fiecărui an, avocatul poporului înaintează Parlamentului un raport despre respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în decursul anului precedent. Raportul conține un capitol consacrat situației privind respectarea drepturilor copilului și un capitol privind prevenirea torturii.

(2) Raportul se prezintă Parlamentului de către avocatul poporului și este audiat în plen în termen de pînă la 3 luni de la data înaintării. În urma audierii raportului, Parlamentul adoptă o hotărîre.

(3) Comisia parlamentară pentru drepturile omului și relațiile interetnice prezintă informația despre activitatea avocatului poporului

(4) Raportul anual se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe site-ul Oficiului avocatului poporului.

(5) Avocatul poporului poate întocmi și prezenta public rapoarte tematice privind respectarea drepturilor omului în domeniile politic, economic, social, cultural.

(6) Avocatul poporului participă la întocmirea rapoartelor privind respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova ce urmează a fi prezentate instituțiilor și organizațiilor internaționale și regionale care activează în domeniul protecției drepturilor omului.

Capitolul V.

MECANISMUL NAȚIONAL DE PREVENIRE A TORTURII

Articolul 29. Consiliul pentru prevenirea torturii

(1) În scopul asigurării protecției persoanelor împotriva torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante, pe lângă Oficiul Avocatului poporului se creează un Consiliu pentru prevenirea torturii (în continuare Consiliu) în calitate de mecanism național de prevenire a torturii.

(2) Consiliul își desfășoară activitatea în baza principiilor imparțialității, obiectivității și confidențialității.

(3) În exercitarea atribuțiilor sale, membrii Consiliului se bucură de garanțiile de independență și inviolabilitate stabilite pentru avocatul poporului.

(4) Modul de funcționare a Consiliului este reglementat în Regulamentul său de activitate, aprobat de Consiliu, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Articolul 30. Atribuțiile, drepturile și obligațiile Consiliului

(1) În exercitarea funcției de prevenire a torturii, Consiliul îndeplinește următoarele atribuții de bază:

a) examinează regulat tratamentul și condițiile de detenție a persoanelor private de libertate pentru a consolida protecția lor împotriva torturii și relelor tratamente;

b) propune recomandări autorităților, cu scopul de a îmbunătăți tratamentul și condițiile de detenție a persoanelor private de libertate și de a preveni tortura și alte forme de rele tratamente, luând în considerare normele corespunzătoare ale dreptului internațional și standardele internaționale în domeniul drepturilor omului;

c) prezintă propuneri autorităților pentru perfecționarea legislației în vigoare sau a proiectelor de acte normative, care vizează domeniul de competență;

d) formulează propuneri de buget privind resursele financiare necesare desfășurării activității sale.

(2) Membrii Consiliului efectuează vizite periodice sau inopinate în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate, plasate la dispoziția unui organ de stat sau la indicația acestuia, sau cu acordul ori consimțământul său tacit.

(3) Vizitele efectuate de Consiliu sunt neanunțate. Consiliul poate decide să anunțe autoritățile referitor la vizite în cazuri excepționale și dacă prin aceasta scopul vizitei ar putea fi atins într-un mod mai eficient.

(4) Pentru exercitarea independentă a funcției de prevenire a torturii, membrii consiliului dispun de:

a) drepturile prevăzute în articolul 10 alin. (2) lit. b)–h);

b) dreptul de a-și expune opinia separată asupra rapoartelor întocmite în urma vizitelor efectuate în locurile de detenție și asupra deciziilor Consiliului;

c) dreptul de a colabora, de a transmite informații și de a se întruni cu Subcomitetul ONU pentru Prevenirea Torturii și Comitetul European pentru Prevenirea Torturii;

d) dreptul de a informa publicul cu privire la activitatea Consiliului, inclusiv prin participarea la emisiunile radio și TV, mese rotunde, seminare, conferințe etc.

(5) Membrii Consiliului nu au dreptul să dezvăluie informații confidențiale și date cu caracter personal despre o persoană privată de libertate fără acordul acesteia, în situația în care informațiile au fost obținute în cadrul vizitelor preventive.

(6) Toate autoritățile și instituțiile publice sunt obligate să colaboreze cu Consiliul și să ia toate măsurile în limitele competențelor sale pentru a asista Consiliul în exercitarea atribuțiilor acestuia.

(7) Se interzice ordonarea, aplicarea, permiterea sau tolerarea oricărui tip de sancțiune, precum și prejudicierea în alt mod a unei persoane sau organizații, pentru comunicarea oricărei informații, veridice sau false, membrilor consiliului și altor persoane care îi însoțesc în exercitarea funcției de prevenire a aplicării torturii sau a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante.

Articolul 31. Membrii Consiliului

(1) Din componența Consiliului fac parte 9 membri. Avocatul poporului este de drept și președinte al Consiliului, iar avocatul pentru protecția drepturilor copilului este membru din oficiu. Ceilalți membri sunt reprezentanți ai societății civile care sunt selectați în bază de concurs și numiți în funcție de către Comisia parlamentară pentru drepturile omului și relații interetnice cu respectarea prevederilor art. 6 alin. (2)-(5) și art. 33.

(2) Membrii sunt selectați respectând echilibrul de gen și reprezentarea adecvată a grupurilor etnice și minoritare din țară.

(3) Mandatul membrului Consiliului este de 3 ani și poate fi reînnoit o singura dată.

(4) Membrii Consiliului dispun de legitimație de serviciu.

Articolul 32. Atribuțiile președintelui Consiliului

În exercitarea funcției, președintele Consiliului îndeplinește următoarele atribuții principale:

- a) conduce și organizează activitatea Consiliului;
- b) reprezintă Consiliul în relațiile cu alte autorități și instituții publice, cu persoane fizice sau juridice;
- c) stabilește data și ora desfășurării ședințelor după consultarea membrilor Consiliului;
- d) semnează actele Consiliului.

Articolul 33. Condiții de eligibilitate pentru funcția de membru al Consiliului

Poate fi membru al Consiliului persoana care:

- a) deține cetățenia Republicii Moldova;
- b) are studii superioare în drept, medicină, psihologie, pedagogie, asistență socială sau altă experiență profesională relevantă mandatului mecanismului național de prevenire a torturii;
- c) posedă o experiență de muncă de cel puțin 3 ani, inclusiv în domeniul drepturilor omului;
- d) nu are antecedente penale;
- e) dispune de o înaltă probitate morală în societate;
- f) nu deține funcție publică și/sau nu este membru al organului legislativ sau membru al vreunui partid politic;
- g) nu deține și nu a deținut funcții în cadrul organelor de drept.

Articolul 34. Încetarea mandatului de membru al Consiliului

(1) Calitatea de membru al Consiliului încetează la expirarea mandatului, urmare a depunerii cererii, revocării sau în caz de deces.

(2) Membrul Consiliului poate fi revocat printr-o hotărâre a Comisiei pentru drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului, în circumstanțe care exclud posibilitatea executării mandatului sau la cererea Consiliului adoptată cu votul majorității membrilor aleși în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a atribuțiilor. Cererea Consiliului privind revocarea membrului poate fi contestată la Comisia pentru drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului.

(3) În cazul vacanței mandatului membrului Consiliului se organizează un nou concurs pentru selectarea candidaților, în condițiile art. 31 alin.(1). Noul membru al Consiliului este desemnat pentru un nou mandat.

Articolul 35. Asigurarea activității Consiliului

(1) În activitatea sa, Consiliul este asistat de o direcție specializată din cadrul Oficiului avocatului poporului.

(2) Resursele necesare pentru realizarea atribuțiilor Consiliului se includ într-o linie bugetară separată, parte integrantă a bugetului Oficiului.

(3) Membrii Consiliului sunt remunerați pentru executarea sarcinilor sale, conform prevederilor prezentei legi, în baza unei rate de 10% pentru fiecare vizită

preventivă în locurile de detenție, calculată în baza salariului mediu lunar pe economie valabil pentru anul respectiv. Condițiile precum și modul efectuării acestor alocații se stabilesc în Regulamentul de activitate al Consiliului.

Articolul 36. Ședințele Consiliului

(1) Consiliul se convoacă în ședințe o dată în lună. La cererea președintelui sau a cel puțin 3 membri, Consiliul se convoacă în ședințe extraordinare.

(2) Ședința Consiliului este prezidată de președinte. În cazul absenței președintelui, ședința este prezidată de un membru desemnat de acesta sau, după caz, de un membru ales la ședință.

(3) Ședința Consiliului este deliberativă dacă la ea sînt prezenți cel puțin 6 membri.

(4) Hotărârile Consiliului se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți la ședință, se semnează de președintele și de secretarul ședinței și se publică pe pagina web a Consiliului.

Articolul 37. Vizitele în locurile de detenție

(1) Membrii Consiliului efectuează periodic vizite în locurile de detenție în baza unui plan anual de vizite sau în baza informațiilor primite. Planul anual de vizite este aprobat la ședința Consiliului.

(2) La efectuarea fiecărei vizite participă cel puțin trei membri ai Consiliului. Dacă obiectivul cazului o cere, Consiliul poate atrage ad hoc experți adiționali.

(3) În urma fiecărei vizite, membrii Consiliului care au efectuat vizita întocmesc un raport care cuprinde observațiile și recomandările făcute autorităților.

(4) Rapoartele referitor la vizite sunt adoptate de Consiliul și în termen de cel mult 30 de zile după efectuarea vizitei, se remit autorităților vizitate. În circumstanțe excepționale, perioada de 30 de zile poate fi extinsă pentru încă 30 zile printr-o decizie a Consiliului.

(5) În termen de 30 de zile, autoritățile remit răspunsul privind măsurile întreprinse referitor la recomandările și observațiile care se conțin în raport, termenii specifici pentru acțiunile ulterioare sau cauzele justificative pentru neimplementarea anumitor recomandări.

(6) În cazuri urgente, raportul se remite autorităților vizitate în termen de 3 zile. Autoritățile în termen de 3 zile remit răspunsul, detalizînd toate măsurile care au fost întreprinse pentru a remedia situația.

(7) Dacă autoritatea vizată nu remite răspunsul în termenul stabilit sau nu întreprinde măsurile necesare pentru a remedia situația, Președintele Consiliului informează despre acest fapt autoritatea ierarhic superioară.

(8) Președintele Consiliului face publice, în mod periodic, rapoartele întocmite în urma vizitelor în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate, precum și răspunsurile autorităților corespunzătoare.

(9) Rapoartele referitor la vizitele efectuate se publică pe pagina web a Oficiului și Consiliului împreună cu răspunsul primit din partea autorităților sau, după caz, cu mențiunea neprezentării răspunsului de către respectiva autoritate.

(10) Consiliul publică raportul anual de activitate, parte componentă a raportului anual al avocatului poporului care se prezintă Parlamentului, inclusiv pe pagina web a Consiliului și în alte mijloace mass-media.

Capitolul VI. OFICIUL AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 38. Oficiul avocatului poporului

(1) Asistența organizatorică, informațională și tehnică a activității avocatului poporului este asigurată de către Oficiul avocatului poporului (în continuare Oficiu) condus de Secretarul general.

(2) Oficiul este persoană juridică, dispune de ștampilă și formulare ce au imprimată denumirea Oficiului și imaginea stemei de stat.

(3) Modul de activitate al Oficiului este stabilit în Regulamentul său, aprobat de Parlament.

(4) Avocatul poporului reprezintă Oficiul în relațiile cu alte autorități și instituții din țară și din străinătate, inclusiv cu cele care promovează și asigură respectarea drepturilor și libertăților omului.

(5) În scopul acordării asistenței consultative avocatului poporului, pe lângă Oficiu poate fi create consilii de experți care dispun de o experiență în domeniul protecției drepturilor și libertăților omului.

(6) Personalul limită al Oficiului se aprobă de Parlament. Structura Oficiului se aprobă de către avocatul poporului.

(7) Sediul permanent al Oficiului se află în municipiul Chișinău.

Articolul 39. Secretarul general al Oficiului

(1) Secretarul general conduce activitatea organizatorică și administrativă a Oficiului.

(2) Poate fi numită în funcția de Secretar general persoana care are diplomă de studii superioare complete în drept, economie, administrație publică sau management fie echivalentul acestora și are o vechime în muncă de cel puțin 5 ani în unul din domeniile respective.

(3) Secretarul general se numește în funcție de Avocatul poporului, în urma unui concurs public și are statut de funcționar public. Eliberarea Secretarului general din funcție, aplicarea măsurilor de stimulare și sancționare se realizează de către Avocatul poporului.

Articolul 40. Atribuțiile Secretarului general

Secretarul general are următoarele atribuții:

- a) gestionează mijloacele bugetare ale Oficiului;
- b) asigură elaborarea și coordonarea proiectului bugetului Oficiului și îl prezintă Avocatului poporului în termenele stabilite de acesta pentru examinare și aprobare;
- c) încheie acorduri și contracte în numele Oficiului;
- d) angajează, prin coordonare cu avocatul poporului, personalul Oficiului și conduce activitatea acestuia;

e) aplică sancțiuni disciplinare și adoptă măsuri de stimulare pentru angajații Oficiului, inclusiv la propunerea avocatului poporului;

f) elaborează structura și aprobă, după coordonarea cu avocatul poporului, statul de personal ale aparatului Oficiului și reprezentanțelor sale teritoriale;

g) organizează ținerea evidenței tuturor imobilelor din proprietatea sau din administrarea Oficiului, a celorlalte bunuri aflate în gestiunea acestuia;

h) îndeplinește alte atribuții la indicația avocatului poporului și a avocatului pentru protecția drepturilor copilului.

Articolul 41. Personalul Oficiului

(1) În activitatea sa, avocatul poporului este asistat de personal încadrat în propriul cabinet în baza încrederii personale.

(2) Personalul Oficiului este compus din funcționari publici și personal contractual care desfășoară activități auxiliare.

Articolul 42. Asigurarea financiară a Oficiului

(1) Oficiul dispune de buget propriu, care face parte din bugetul de stat. Costurile activității Oficiului și planificarea bugetului anual se estimează pentru cel puțin 2 ani ulteriori.

(2) Bugetul Oficiului se aprobă de Parlament. Reducerea cheltuielilor planificate ce țin de activitatea Oficiului se admite numai prin hotărâre a Parlamentului.

Articolul 43. Reprezentanțele Oficiului

(1) În alte municipii și orașe pot fi create reprezentanțe ale Oficiului ca subdiviziuni teritoriale. Reprezentanțele Oficiului se crează și lichidează prin hotărâre a Parlamentului la propunerea avocatului poporului

(2) Reprezentanțele Oficiului îndeplinesc următoarele atribuții:

1) organizează, potrivit unui orar, audiența cetățenilor din teritoriu;

2) informează mass-media locală și populația asupra problemelor referitoare la drepturile și libertățile omului;

3) analizează situația din teritoriu privind respectarea drepturilor și libertăților omului și prezintă lunar Oficiului raport despre această situație;

4) informează neîntârziat avocatul poporului despre cazurile de încălcări care necesită intervenție operativă;

5) îndeplinesc, în baza unui mandat al avocatului poporului, unele din atribuțiile acestuia, și anume:

a) participă la examinarea unor cauze în instanțe competente;

b) efectuează periodic vizite preventive în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate;

c) au întrevederi și convorbiri cu persoana reținută sau arestată;

6) înaintează Oficiului propuneri, inclusiv propuneri de îmbunătățire a activității reprezentanței.

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 44. Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 octombrie 2013.

Articolul 45. Avocații parlamentari numiți conform procedurilor stabilite în Legea nr. 1349-XIII din 17 octombrie 1997 cu privire la avocații parlamentari vor exercita funcțiile pînă la expirarea mandatului.

Articolul 46. - (1) Oficiul avocatului poporului este succesorul de drepturi al Centrului pentru drepturile omului.

(2) În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va asigura Oficiul avocatului poporului cu un nou sediu.

Articolul 47. Pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi:

a) Comisia pentru drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului va organiza un concurs pentru selectarea candidaților și numirea membrilor Consiliului pentru prevenirea torturii.

b) Guvernul va prezenta Parlamentului:

- proiectul Regulamentului Oficiului avocatului poporului;
- propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

**PREȘEDINTELE
PARLAMENTULUI**